

1959

ANDRA KAMMAREN

Nr 1

10—16 januari

Debatter m. m.

Lördagen den 10 januari

	Sid.
Ålderspresidentens hälsningstal	3
Anförande av talmannen efter talmansvalen	5

Måndagen den 12 januari

Talmannens anförande vid riksdagens öppnande	7

Tisdagen den 13 januari

Anmälan jämlikt § 57 riksdagsordningen	9

Torsdagen den 15 januari

Interpellationer av:

herr Eriksson i Bäckmora ang. utformningen av arkitekttaxorna i fråga om exempelvis skol- och undervisningslokaler	13
herr Nelander ang. eventuell skärpning av bestämmelserna om försäljning av pyrotekniska artiklar	14
fröken Karlsson ang. principerna för beviljande av tillstånd till viss linjetrafik	15

Fredagen den 16 januari

Interpellation av herr Lundberg ang. åtgärder till tryggande av fritids- och sommarstugeverksamheten	22

Samtliga avgjorda ärenden

Tisdagen den 13 januari

Val av talmanskonferens	8
» » kanslideputerade	8
» » kanslitillsättare	8
» » ekonomideputerade	9

Torsdagen den 15 januari

	Sid.
Val av ledamöter i de ständiga utskotten	10
» » statsrevisorer med suppleanter	12
» » medlemmar i Nordiska rådet	12

Fredagen den 16 januari

Val av suppleanter i de ständiga utskotten och i Nordiska rådet	18

I enlighet med § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen sammanträdde andra kammaren här i huvudstaden i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingssalen.

Lördagen den 10 januari

Kl. 11.00

§ 1

Sammanträdet öppnades av representanten för Värmlands län herr HALLÉN såsom den ledamot, vilken bevisat de flesta riksdagarna, med följande ord:

Ärade riksdagskamrater! Jag hälsar eder välkomna till denna riksdag. Vi har alla under dessa årets första dagar utbytt sedvanliga önskemål om ett gott och lyckosamt nytt år, och vad är naturligare än att vi nu utvidgar dessa önskingar från den trängre kretsen till fosterlandet.

Framtiden ter sig dunkel och oviss. Trots den yttre sorglösheten förhåller sig människorna oroligt väntande och osäkra. Fastän vi inte vill tro, att de ovädersmoln, som tycks bli våra ständiga följeslagare, skall urladda sig, har vi dock en känsla av att allt är möjligt, även det värsta. Från dödens verkständer i många länder kommer tid efter annan budskap om att *nu* har man lyckats skapa maktmedel, som skall kunna förrinta en motståndare. Men bakom detta bedyrande av den vunna tryggheten anar vi hjärtan som klappar av oro och fruktan — fruktan för framtiden, fruktan för andra folk, medan dessa å sin sida plågas av samma misstro och fruktan.

En blick på världskartan påminner oss om att hela världen är full av oroshärdar, färdiga att slå ut i full låga därför att miljoner människor svälter och andra miljonär bär på en het åstundan efter frihet och rätt. Solidaritetskänslan utvecklas oerhört långsamt och svagt, vi skönjer inte den tid då ens förnufts

genius — för att nu inte tala om rättfärdighetens — tar sin plats i folkens rådssal. Europas ekonomiska splittring ökar faran för ekonomiska kriser. Är kristecknen i vårt eget land blott övergående vindstötter eller är de förebudet till stormar, som skall svepa över kontinenterna?

Vi vet föga, men läget manar till varsamhet och försiktighet. Självfallet vill vi alla slå vakt om vår uppnådda standard, men möjligheten att ytterligare utbygga den synes diskutabel. Jag förmodar att såväl staten som kommunerna kommer att utbedja sig en tids moratorium till dess läget ljusnar.

Men för *en* stor angelägenhet vill dock folkets överväldigande flertal göra ett undantag. Jag syftar på slutstenen i vårt sociala välfärdsbygge, tryggheten i levnadens höst. Den ligger bildligt talat alltjämt på riksdagens bord. Där skönjes föga av den samförståndsvilja vi gärna vill predika för andra. Men tiden har en förunderlig förmåga, tiden ej blott läker sår, den klarar också sikten. Många av divergenserna i denna fråga verkar med tiden åtskilligt överdimensionerade. Striden tycks ha stelnat till i något som bra mycket liknar ett ställningskrig, vilket hotar att ge ett sterilt drag åt vår politik eller åtminstone vissa avsnitt därav.

Jag minns ett friskt ord av Nathan Söderblom, när en gång det ekumeniska försoningsverket efter första världskriget hotades av snäva vyer: »I Guds namn — gör något tappert!» Något liknande ville även folket tillropa många politiker. Dessutom: folket väljer inte

bara riksdagsmän utan också många ombud i löneuppgörelser o. d. Då möts skilda intressegrupper, och meningsbrytningarna kan vara nog så skarpa. Men om parterna representeras av klokt och verklighetskännande folk, så »segar man sig fram», linjerna nalkas varandra och till slut kommer den stund, då fortsatt strid med lockout, strejk och sådana åtgärder synes meningslösa, och den positiva lösningen tar gestalt. Samma realistiska sinne hoppas folket skall komma till bruk i dagens stora fråga.

Mina damer och herrar! När det gäller att i de stora internationella sammanhangen bryta en lans för samarbete och samförstånd och *mot* våld och ofrihet, mot svält och fattigdom, har Sverige vunnit ett aktat namn. Följer vi den ledstjärnan även i våra interna spörsmål kan vi med tillförsikt möta de okända dagarna.

Härmed förklarar jag detta sammanträde öppnat.

§ 2

Herr ordföranden tillkännagav, att han anmodat undertecknade att föra protokollet till dess sekreterare hunnit utses ävensom att kanslipersonal blivit av honom till erforderligt antal för tillfället antagen; och blevo dessa åtgärder på framställd proposition av kammaren godkända.

§ 3

Upplästes följande till kammaren inkomna protokoll angående den i § 32 riksdagsordningen föreskrivna fullmaktsgranskningen:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 8 januari 1959.

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara

vid den granskning av riksdagsmannafullmakter, som skulle inför departementschefen företagas innan årets riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar Persson, Åsbrink och Kollberg samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar Nordlander, Strand och Hagberg.

Till justitiedepartementet hade insänts fullmakter för förste postiljonen Svante Lundkvist, Eskilstuna, och sekreteraren Nils Kellgren, Stockholm, som vid nya röstsammanträskningar blivit utsedda såsom ledamöter av riksdagens andra kammare i stället för avgångna ledamöter av samma kammare.

Vid granskning av fullmakterna framställdes icke någon anmärkning mot desamma.

Protokoll över granskningen skulle jämte de granskade fullmakterna överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:

Oskar Adelsohn

Vid detta protokoll voro fogade de däri avsedda fullmakterna för förste postiljonen Svante Lundkvist, Eskilstuna, och sekreteraren Nils Kellgren, Stockholm, att inträda såsom ledamöter av kammaren för tiden till den 1 januari år 1961 efter fru Svedberg respektive fru Thorsson.

§ 4

Företogs upprop av kammarens ledamöter.

Vid uppropet befunnos fru Ekendahl, fröken Olsson samt herrar Munktell, Nilsson i Bästekille, Rylander och Börjesson frånvarande.

Fru Ekendahl, fröken Olsson samt herrar Munktell, Nilsson i Bästekille och Börjesson hade i till kammaren inkomna ansökningar, som nu upplästes, anhållit om ledighet från riksdagsgöromålen.

Herr Rylander hade skriftligen anmält sig hindrad att närvara vid uppropet.

§ 5

Anställdes val av talman; och be-
fanns efter valets utgång hava till tal-
man blivit utsedd herr Svensson i
Alingsås med samtliga avgivna eller
212 röster.

§ 6

Företogs val av förste vice talman;
och blev därtill utsedd herr Skoglund
i Doverstorp med samtliga vid valet av-
givna 158 röster.

§ 7

Vid nu anställt val av andre vice tal-
man utsågs därtill herr Malmborg med
samtliga därvid avgivna eller 114 rös-
ter.

§ 8

Herr TALMANNEN yttrade:

Jag ber att till kammarens ledamöter
få framföra såväl mitt eget som vice tal-
männens tack för det stora förtroende
som kammarens ledamöter har visat oss.
Det skall vara oss angeläget att söka
motsvara detta förtroende.

§ 9

Upplästes ånyo och lades till hand-
lingarna under § 4 här ovan omförmäl-
da ansökningar och anmälan, vilka voro
så lydande:

Riksdagens andra kammare

Härmed får jag anhålla om ledighet
från riksdagsarbetet den 10 januari
1959 på grund av deltagande i facklig,
nordisk kvinnokonferens i Oslo.

Stockholm den 8 januari 1959

Högaktningfullt
Sigrid Ekendahl

Till Riksdagens andra kammare

Härmed anhåller jag värdsamt om
ledighet från riksdagsgöromålen den 10
januari för deltagande i ett möte med

de socialdemokratiska kvinnornas sam-
arbetskommitté i Oslo.

Åkersberga den 8 januari 1959

Gunnel Olsson

Riksdagens andra kammare

Härmed får undertecknad på grund
av deltagande i den av International
Commission of Jurists anordnade kon-
gressen i New Dehli värdsamt anhålla
om befrielse från riksdagsgöromålen
under tiden 10—20 januari 1959.

Stockholm den 20 december 1958

Henrik Munktell

Till Riksdagens andra kammare

För fullgörande av annat offentligt
uppdrag anhålles om ledighet från riks-
dagsgöromålen under tiden 10/1—12/1
1959.

Bästekille den 2 januari 1959

Jöns Nilsson

*Herr Talmannen i Riksdagens andra
kammare*

Jag ber härmed att få meddela, att jag
på grund av uppkommet hinder icke
kan närvara vid uppropet den 10 den-
nes kl. 11.00. Jag kommer emellertid att
inställa mig någon timme senare sam-
ma dag.

Västerås den 9 januari 1959

Olov Rylander

Till Riksdagens andra kammare

Undertecknad anhåller härmed på
grund av sjukdom om ledighet från
riksdagsgöromålen den 10 januari 1959.

Isgärde den 9 januari 1959

Fritz Börjesson

Ledighet från riksdagsgöromålen be-
viljades fru Ekendahl, fröken Olsson
samt herrar Rylander och Börjesson in-
nevarande dag, herr Munktell under ti-
den den 10—20 januari och herr Nils-
son i Bästekille den 10—12 januari 1959.

§ 10

Föredrogs åter det under § 3 här ovan
intagna protokollet, varefter kammaren
beslöt att, med godkännande av de däri

avsedda fullmakterna, lägga protokollet till handlingarna.

§ 11

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren att genast företaga val av sekreterare, varefter det sålunda beslutade valet företogs; och befanns efter valedlarnas öppnande och uppräknings valet hava så utfallit, att till sekreterare utsetts sekreteraren Sune K. Johansson med samtliga avgivna eller 128 röster.

Sedan sekreteraren på kallelse infunnit sig, meddelade herr talmannen honom underrättelse om valets utgång och hälsade honom välkommen.

Protokollföringen övertogs härefter av sekreteraren.

Nancy Eriksson Ernst V. Staxäng

§ 12

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att mån-

dagen den 12 innevarande månad kl. 11 infinna sig i slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, enligt § 34 riksdagsordningen begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

§ 13

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats ett antal inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelning av dessa biljetter finge ske genom kammarens kansli med iakttagande, att de för ledamöterna från var och en av rikets valkretsar avsedda biljetterna utlämnades till valkretsens äldste närvarande representant, som sedermera finge ombesörja den vidare utdelningen.

Detta förslag blev av kammaren bifallet.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12.09.

In fidem

Sune K. Johansson

Måndagen den 12 januari

Kl. 10.30

§ 1

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

För deltagande i Europarådets ordinarie session i Strasbourg anhålles härmed om ledighet från riksdagsgöromålen under tiden den 15—23 januari.

Stockholm den 10 januari 1959

C. G. Regnéll

Gunnar Heckscher

Kammaren biföll denna ansökan.

§ 2

På förslag av herr talmannen, som förklarade sig hava om tiden för valen samrått med första kammarens talman, beslöt kammaren att vid plenum tisdagen den 13 innevarande januari företaga val av fyra ledamöter i talmanskonferensen, två kanslideputerade, sex ledamöter att jämte talmannen och vice talmännen tillsätta befattningshavare hos kammaren samt fyra ledamöter att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 3

På förslag av herr talmannen, som förklarade sig hava om tiden för valen samrått med första kammarens talman, beslöt kammaren att vid plenum torsdagen den 15 i denna månad företaga val av ledamöter respektive medlemmar och påföljande dag val av suppleanter i de ständiga utskotten och i Nordiska rådet samt vid förstnämnda sammanträde jämväl av revisorer och revisors-suppleanter för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning.

§ 4

Herr talmannen och kammarens ledamöter avgingo kl. 10.45 till slottskapellet, varest riksdagspredikan hölls av domprosten teologie doktorn Nils Johansson i Linköping. Efter slutad gudstjänst begav sig kammaren till rikssalen. Hans Maj:t Konungen öppnade där riksdagen med ett tal. Sedan första kammarens förste vice talman härefter framfört första kammarens undersåtliga vördnad, framträdde ANDRA KAMMARENS TALMAN och yttrade:

Eders Majestät!

När riksdagens ledamöter går att fullgöra sina värv vid 1959 års riksdag sker detta under en tid då allt fortfarande ute i världen stora meningsskiljaktigheter folk och nationer emellan framträder på ett sätt som inger oro och bekymmer. Det förefaller som om spänningen och misstron skulle i vissa avseenden ha ökats i stället för, som vi närt förhoppningar om, avtagit. Förtroendet mellan de olika folken, deras regeringar och representanter, har brutit samman. Det är en synnerligen angelägen uppgift att få detta förtroende återställt, om förhandlingar på det internationella planet skall kunna medföra resultat som är av bestående värde. I stället fortsätter kapprustningen, och nationerna är till synes inbegripna i en tävlan att framskapa allt mer och mer förödande och effektiva stridsmedel. Ve-

enskapens förnämsta krafter mobiliseras för att konstruera vapen och förstörelsemedel med verkningar som man tidigare aldrig kunnat tänka sig. Den internationella nedrustningen har man ännu icke lyckats träffa överenskommelse om. Det mest sannolika synes vara att man i dag är mera fjärran från en sådan överenskommelse än tidigare. Må vi innerligt hoppas att under det år som nyss inträtt krafttag kommer att göras på detta område. De olika ländernas representanter och regeringar, framför allt stormakternas, bär i detta avseende ett stort ansvar både för sina respektive länder och för hela världen.

Det finns dock ingen anledning att förtröttnas i arbetet för en bättre värld och bättre förhållanden på områden som är väsentliga för samlevnaden. Genom en ärlig och uppriktig strävan från alla som känner sitt ansvar skall det säkerligen till sist visa sig möjligt att uppnå samförstånd, ett samförstånd byggt på uppriktighet och förtroende.

Våra egna bekymmer ter sig väl ganska små i jämförelse med en hel del andra nationers. Men just därför kan vi också anses ha möjligheter och resurser att aktivt deltaga i hjälpverksamheten för att ge stöd åt behövande och i det internationella arbetet för fred och samförstånd mellan folken.

I likhet med en del andra länder har vårt land fått en betydande känning av vikande och försvagade konjunkturer, vilket skapat svårigheter på arbetsmarknaden och hos våra industrier. Driftsinställelser med åtföljande permitteringar och avskedanden av arbetare och tjänstemän har blivit följden av minskad ordertillgång eller minskad lönsamhet för vår industri. Detta är ett mycket allvarligt problem som årets riksdag måste uppmärksamma. Jag tror mig veta att de statliga arbetsmarknadsorganen sedan åtskillig tid tillbaka är beredda att föreslå åtgärder i sysselsättningsfrågorna, men jag kan inte avstå från att vid detta tillfälle ytterligare understryka behovet av att krafttag göres av staten och kommunerna liksom

även från företagarnas sida för att så snabbt som möjligt komma över denna kris på vår arbetsmarknad.

Riksdagen har nu att träffa många avgöranden av betydande räckvidd. Jag är övertygad om att den kammare, jag har äran att företräda, liksom medkammaren, kommer att noggrant och ingående pröva Eders Majestäts framställningar och fatta beslut under ansvar inför nutid och framtid.

Eders Majestät! Andra kammaren betygar Eders Majestät sin undersåtliga vördnad.

Talmännen fingo härefter vardera mottaga ett exemplar av dels Kungl. Maj:ts proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1959/60, dels ock Kungl. Maj:ts berättelse till 1959 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit, varefter ceremonien på rikssalen avslutades; och åtskildes kammaren vid utgåendet från rikssalen, enligt beslut fattat före avgången från dess samlingsrum.

In fidem
Sune K. Johansson

Tisdagen den 13 januari

Kl. 10.00

§ 1

Företogs val av fyra ledamöter i talmanskonferensen; och blevo därtill utsedda

herr Gustafsson i Stockholm,
herr Hedlund,
herr Hjalmarson och
herr Ohlin,

envar med 95 röster.

§ 2

Anställdes val av två kanslideputerade. Därvid lämnades på begäran ordet till

Herr **FÖRSTE VICE TALMANNEN**, som yttrade:

Herr talman! För vart och ett av de ytterligare val, som skola företagas vid detta plenum, ber jag att få avlämna en gemensam lista, vilken godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen. Varje lista upptar namn å så många personer, som det ifrågavarande valet avser.

Den av herr förste vice talmannen

beträffande detta val avlämnade listan upptog under partibeteckningen »Gemensam lista» följande namn:

Petterson i Degerfors
Nihlfors.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd; och förklarades herrar Petterson i Degerfors och Nihlfors utsedda till kanslideputerade.

§ 3

Företogs val av sex ledamöter att jämte herr talmannen och vice talmannen tillsätta befattningshavare hos kammaren.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Nilsson i Göteborg
Thapper
Nilsson i Göingegården
Jacobsson i Tobo
Ekström i Björkvik
Onsjö.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd; och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å densamma, utsedda till kanslitillsättare.

§ 4

Anställdes val av fyra ledamöter att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Sandell, fröken
von Seth
Gustafsson i Borås
Vigelsbo.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd; och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å densamma, utsedda att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 5

Anmälan jämlikt § 57 riksdagsordningen

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr **HJALMARSON** (h), som yttrade:

Herr talman! Det är anledning till anmärkning mot statsrådet och chefen för finansdepartementet, varom remiss begäres till konstitutionsutskottet, inför vilket anledningen skall uppgivas.

Jämlikt § 57 riksdagsordningen skulle detta yttrande tillika med ett av herr Hjalmarson i sammanhang därmed avlämnat förseglat konvolut överlämnas till konstitutionsutskottet.

§ 6

Till bordläggning anmäldes Kungl. Maj:ts den 12 innevarande januari på rikssalen avlämnade

Anmälan jämlikt § 57 riksdagsordningen

dels proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov,

dels ock berättelse till 1959 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

Vidare anmäldes till bordläggning:

riksdagens revisorers berättelser över den år 1958 av dem verkställda granskningen angående statsverket samt av riksgäldskontoret;

justitieombudsmannens ämbetsberättelse; samt

militieombudsmannens ämbetsberättelse.

§ 7

Anmäldes, att följande Kungl. Maj:ts propositioner och skrivelser tillställts kammaren, nämligen

nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1958/59,

nr 10, om förordnande av en statsrådsledamot att utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet,

nr 12, angående samarbete med Stockholms stad för uppförande och drift av en psykiatrisk klinik vid S:t Görans sjukhus i Stockholm, och

nr 14, i anledning av en vid 1958 års B-riksdag beslutad lag.

Dessa propositioner och skrivelser bordlades.

§ 8

Tillkännagavs att till herr talmannen under sammanträdet avlämnats en motion, nr 1, av herr *Rydén*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till vissa omskolningskurser m. m.

Denna motion bordlades.

§ 9

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren, att Kungl. Maj:ts pro-

position nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1959/60, samt proposition nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1958/59, skulle uppföras sist å föredragningslistan för kammarens nästkommande sammanträde.

§ 10

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 10.19.

In fidem

Sune K. Johansson

Torsdagen den 15 januari

Kl. 10.00

§ 1

Företogos val av föreskrivet antal ledamöter i de ständiga utskotten, nämligen åtta i utrikesutskottet, tio i konstitutionsutskottet, femton i statsutskottet, tio i bevillningsutskottet, åtta i bankoutskottet samt i vart och ett av lagutskotten, tio i jordbruksutskottet och tolv i allmänna beredningsutskottet.

Beträffande dessa val lämnades på begäran ordet till

Herr **ANDRE VICE TALMANNEN**, som yttrade:

Herr talman! För vart och ett av de val som skola företagas vid detta plenum ber jag att få avlämna en gemensam lista, vilken godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen. Varje lista upptar namn å så många personer, som det ifrågavarande valet avser.

Sedan herr andre vice talmannen här-
efter avlämnat ifrågavarande tio listor, alla försedda med partibeteckningen »Gemensam lista», samt listorna blivit i ovan upptagen ordning av herr talmannen upplästa och av kammaren godkända, befunnos följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits å respektive listor, hava utsetts till ledamöter i

utrikesutskottet:

Thapper
Ericsson i Kinna
Hjalmarson
Ohlin
Bengtsson i Halmstad
Hedlund
Gustafsson i Stockholm
Cassel.

konstitutionsutskottet:

Norén
Spångberg
Magnusson i Tumhult
von Friesen
Jonsson i Haverö
Pettersson i Norregård
Gustafsson i Bogla
Braconier
Bark
Hammar.

statsutskottet:

Åkerström
Pettersson i Degerfors
Skoglund i Doverstorp
Malmborg
Thapper
Rubbestad
Jansson i Kalix
Staxäng

Persson i Växjö
Ståhl
Gustafsson i Stockholm
Svensson i Stenkyrka
Karlsson i Olofström
Nilsson i Göingegården
Elmén, fröken.

bevillningsutskottet:

Sundström
Brandt i Aspabruk
Nilsson i Svalöv
Kollberg
Allard
Vigelsbo
Kärrlander
Magnusson i Borås
Ericsson i Kinna
Gustafson i Göteborg.

bankoutskottet:

Sköldin
Larsson i Julita
Regnéll
Löfgren
Andersson i Ronneby
Eliasson i Sundborn
Persson i Appuna
Agerberg.

första lagutskottet:

Landgren
Hedqvist
Gezelius
Rylander
Johansson, fru
Onsjö
Östrand
Boman, fru.

andra lagutskottet:

Nilsson i Göteborg
Lundberg
Wetterström, fröken
Jacobsson i Tobo
Odhe
Carlsson i Bakeröd
Ekendahl, fru
Sandström, fru.

tredje lagutskottet:

Johansson i Torp
Levin
von Seth
Åhman
Torbrink, fru
Hansson i Skegrie
Andersson i Ryggestad
Munktell.

jordbruksutskottet:

Gustafson i Dädesjö
Andersson i Hyssna
Hæggbloom
Svensson i Ljungskile
Jonsson i Strömsund
Pettersson i Dahl
Sköld
Östlund
Lindström
Antby.

allmänna beredningsutskottet:

Eriksson i Stockholm, fru
Engkvist
Dickson
Königson
Ekström i Björkvik
Björkänge
Jacobsson i Sala
Svensson i Krokstorp
Jäderberg, fru
Nelander
Svensson i Kungälv
Johnsson i Skoglösa.

I samband med valet av ledamöter i utrikesutskottet beslöts på framställning av herr talmannen, att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om kammarens val av ledamöter ävensom om det till morgondagens sammanträde utsatta valet av suppleanter i nämnda utskott samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till den skrivelse i ämnet, som borde till Konungen avlåtas.

§ 2

Anställdes val av sex revisorer för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning samt sex suppleanter för dessa revisorer.

För detta val avlämnade herr andre vice talmannen en av de utav kammaren valda ledamöterna av talmanskonferensen godkänd lista, som bar partibeteckningen »Gemensam lista» och hade följande utseende:

Riksdagsman Jonsson, L. J., Haverö, Överturingen	Riksdagsman Gustafson, Hj., Dädesjö
Riksdagsman Landgren, A. H., Bjäresjö, Ystad	Riksdagsman Sundström, N. W., Skövde
Riksdagsman Gezelius, L. E. B., Falun	Riksdagsman Dickson, J. I. A., Alingsås
Riksdagsledamot Sandström, Ragnhild, Teg	Riksdagsman Antby, S. O., Anten
Riksdagsman Norén, E. W., Nyadal	Riksdagsman Gustafsson, F. E., Bogla, Tenhult
Riksdagsman Vigelsbo, S. J., Mamre, Sala	Riksdagsman Onsjö, J., Larv

Sedan denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades hava blivit utsedda till statsrevisorer herrar Jonsson i Haverö, Landgren och Gezelius, fru Sandström samt herrar Norén och Vigelsbo ävensom till suppleanter för dem respektive herrar Gustafson i Dädesjö, Sundström, Dickson, Antby, Gustafsson i Bogla och Onsjö.

§ 3

Företogs val av åtta medlemmar i Nordiska rådet för tiden intill dess val nästa gång äger rum.

För detta val avlämnade herr andre vice talmannen en av de utav kammaren valda ledamöterna av talmanskonferensen godkänd lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upp tog följande namn:

Jonsson i Strömsund
Ericsson i Kinna
Skoglund i Doverstorp
Rylander

Ekendahl, fru
Pettersson i Dahl
Gustafsson i Stockholm
Sandström, fru.

Efter det denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna hava blivit utsedda till medlemmar i Nordiska rådet.

På framställning av herr talmannen beslöts, att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om kammarens val av medlemmar i Nordiska rådet och om det till morgondagens plenum utsatta valet av suppleanter för dem samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag dels till förordnanden för de valda, dels ock till skrivelse till Konungen med anmälan om de förrättade valen.

§ 4

Justerades protokollsutdrag angående de i §§ 1—3 omförmälda valen.

Interpellation ang. utformningen av arkitekttaxorna i fråga om exempelvis skol- och undervisningslokaler

§ 5

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts på rikssalen överlämnade berättelse till 1959 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

§ 6

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrivelse nr 10, till riksdagen med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet Herman Kling att under innevarande riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet; och skulle underrättelse om denna skrivelses innehåll meddelas vederbörande utskott samt riksdagens kansli- deputerade.

§ 7

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts på bordet vilande proposition nr 12, angående samarbete med Stockholms stad för uppförande och drift av en psykiatrisk klinik vid S:t Görans sjukhus i Stockholm.

§ 8

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrivelse nr 14, i anledning av en vid 1958 års B-riksdag beslutad lag.

§ 9

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den å bordet liggande motionen nr 1.

§ 10

Föredrogs var efter annan följande av riksdagens revisorer avgivna berättelser; och hänvisades därvid

till statsutskottet berättelsen över den år 1958 av dem verkställda granskningen angående statsverket; och

till bankoutskottet berättelsen om den år 1958 av dem verkställda granskningen av riksgäldskontoret.

§ 11

Föredrogs var för sig och hänvisades till behandling av lagutskott justitieombudsmannens och militieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelser.

§ 12

På förslag av herr talmannen beslöt kammaren, att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och nr 2 skulle uppföras sist å föredragningslistan för kammarens nästkommande sammanträde.

§ 13

Ordet lämnades på begäran till

Herr ANDRE VICE TALMANNEN, som anförde:

Herr talman! Jag hemställer, att kammaren måtte vid plenum fredagen den 16 innevarande januari utse suppleanter i de ständiga utskotten till ett antal av 19 i konstitutionsutskottet och bevillningsutskottet, 28 i statsutskottet, 18 i bankoutskottet, 19 i andra lagutskottet, 20 i jordbruksutskottet, 21 i allmänna beredningsutskottet samt 17 i vart och ett av de övriga utskotten utom i utrikesutskottet, där antalet grundlagsenligt skall vara åtta.

§ 14

Interpellation ang. utformningen av arkitekttaxorna i fråga om exempelvis skol- och undervisningslokaler

Ordet lämnades på begäran till

Herr ERIKSSON i Bäckmora (cp), som anförde:

Centraliseringen av skolväsendet på landsbygden har medfört, att många bygdeskolor har lagts ner och undervisningen i stället koncentrerats till en

Interpellation ang. eventuell skärpning av bestämmelserna om försäljning av pyrotekniska artiklar

eller flera centralskolor i kommunerna. Detta förhållande har å andra sidan medfört en omfattande kommunal byggnadsverksamhet i fråga om nya skol- och undervisningslokaler. En fråga som därvid ofta bekymrar de kommunala myndigheterna är de höga byggnadskostnaderna och tillika de höga arkitektarvodena. Visserligen måste man acceptera att bygghänsyn i våra dagar kräver sakkunnig planering. Hur en byggnad skall uppföras och fungera bör på ett tidigt stadium genomtänkas av folk som har vana på detta område och utbildning för ändamålet. Förden skull kan det dock inte vara rimligt att anlita av sådan sakkunskap i så hög grad som nu synes vara förhållandet skall få pressa byggnadskostnaderna i höjden.

Den avgörande punkten i fråga om arkitektarvodena och byggnadskostnaderna är att arkitekterna lyfter sina provisioner på basis av kostnadernas storlek. Det är inte ovanligt med arkitektkostnader på både 100 000 och 200 000 kronor för en ny folkskola. Det är sannolikt att just detta samband mellan byggnadskostnader och arkitektkostnader i hög grad har inverkat på kostnadsbeloppens storlek i fråga om våra stora moderna skolbyggnader och kommunal bygghänsyn över huvud taget.

Ur såväl kommunal som samhällsekonomisk synpunkt torde det vara otillfredsställande med en sådan bestående ordning, att arkitekterna får merförtjänster inte genom att planera med syftemål att få byggnadskostnaderna så låga som möjligt, vilket skulle kunna bidra till att hålla utdebiteringen nere och till att stärka kommunernas finanser, utan genom att driva upp kostnaderna. Med det pressade ekonomiska läge, vari både staten och kommunerna nu befinner sig, borde det inte vara realistiskt eller omöjligt att lägga om principerna för arkitekternas arvoden

på sådant sätt att arkitekterna inte lockas att pressa upp byggnadskostnaderna för att därigenom själva tillgodogöra sig större arvoden än om de i stället söker förbilliga bygghänsynen.

Under återopande av vad jag här har anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få framställa följande fråga:

Avser herr statsrådet att i fråga om bygghänsyn av exempelvis skol- och undervisningslokaler vidtagna åtgärder i syfte att åstadkomma arkitekttaxor som inte är direkt bundna till byggnadskostnadernas storlek?

Denna anhållan bordlades.

§ 15

Interpellation ang. eventuell skärpning av bestämmelserna om försäljning av pyrotekniska artiklar

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr NELANDER (fp), som yttrade:

Herr talman! Det har sedan gammalt varit sed, att ett årsskifte skall celebreras med bl. a. fyrverkerier och »nyårsmällar». Inom vissa gränser är det väl inte så mycket att säga härom. Vid det senaste årsskiftet har emellertid enligt uppgifter i tidningspressen och annorstädes »nyårsmällandet» varit betydligt värre än tidigare. Gudstjänster, som varit anordnade under årets sista timmar, har på åtskilliga håll störts av dylika »smällare» och fyrverkeriers avbrännande. Sådana pyrotekniska artiklar synes också ha fått större verkningsgrad än tidigare. Flera olyckstillbud av ganska allvarlig natur har också förekommit.

Till den utökade användningen av dessa pjäser torde ha bidragit, att det nu inte längre är enbart barn som använder dem utan i stor utsträckning

Interpellation ang. principerna för beviljande av tillstånd till viss linjetrafik

tonåringar. Och man begynner därmed åtskilliga dagar före nyår.

Vid behandlingen av förslaget till en ny allmän ordningsstadga i slutet av år 1956 uttalade första lagutskottet: »Då användandet av de explosiva artiklarna ej synes uppbäras av något mera beaktansvärt legitimt intresse, torde man redan vid en ganska låg olycksfallsrisk ha anledning överväga ett förbud.»

I åttonde paragrafen i stadgan gives möjlighet för lokal polismyndighet att utfärda särskilda föreskrifter. Detta torde emellertid stöta på vissa svårigheter. När det gäller de allmänna tillstånden till försäljning av explosiva varor, vari även pyrotekniska artiklar ingår, tillkommer beträffande särskilt de senare den omständigheten, att dessa i stor utsträckning försäljes genom postorderfirmor.

Med hänvisning till vad ovan anförts anhåller jag om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få rikta följande frågor:

1) Anser herr statsrådet att till polismyndigheterna inkomna uppgifter har bestyrkt den uppfattningen, att ofoget med s. k. smällare och fyrverkeripjäser vid senaste årsskifte varit åtskilligt större än tidigare och gett anledning till åtskilliga olycksfallstillbud?

2) Anser herr statsrådet att skärpta bestämmelser för försäljning av dylika pyrotekniska artiklar bör utfärdas eller att eventuellt andra åtgärder bör vidtagas?

Denna anhållan bordlades.

§ 16**Interpellation ang. principerna för beviljande av tillstånd till viss linjetrafik**

Fröken KARLSSON (h) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Flyget har under senare år kommit att spela en allt större roll som kommunikationsmedel här i lan-

det. Ännu återstår dock mycket innan inrikesflyget är helt utbyggt och flyglinjerna täcker större delen av vårt land. För att så många människor som möjligt skall kunna utnyttja de flyglinjer som finns är det angeläget, att kommunikationerna mellan orter med flygförbindelse och sådana som ej har sådan förbindelse är tillfredsställande ordnad. Då befintliga tåg- och bussförbindelser ofta inte är anpassade till flygets avgångs- och ankomsttider måste särskilda förbindelser upprättas mellan vederbörande ort och flygplatsen. Snabbförbindelser med buss eller personbil är här det vanligaste. För att bedriva dylik linjetrafik erfordras emellertid särskilt tillstånd. Dylik koncession lämnas av vederbörande länsstyrelse eller i vissa fall av statens biltrafiknämnd, men frågan kan därefter bringas under Kungl. Maj:ts prövning.

Vilka principer som tillämpas vid meddelande av koncession är svårt att förstå, då olika praxis tycks tillämpas. Sälunda har i ett flertal fall droskägare erhållit tillstånd att bedriva linjetrafik till och från olika flygplatser, trots att statens järnvägar haft koncession för trafik på ifrågakvarande sträckor. Som exempel kan nämnas sträckan Kalmar flygplats—Karlskrona stad samt sträckan Jönköpings flygplats—Värnamo. Däremot avslog länsstyrelsen i Malmöhus län en ansökan av Linjebuss International AB om att få bedriva linjetrafik mellan Hälsingborg och Bulltofta flygplats. Som skäl för avslaget i detta fall angavs att Kungl. järnvägsstyrelsen förklarat sig villig att under vissa villkor återuppta linjetrafiken på ifrågakvarande sträcka. Statens järnvägar hade tidigare bedrivit busstrafik på sträckan under knappt ett år, men den nedlades på grund av trafikens dåliga lönsamhet den 2 juni 1956.

Efter besvär av Linjebuss International fann Kungl. Maj:t ej skäl göra ändring i länsstyrelsens beslut.

Under återopandande av det anförda får

Interpellation ang. principerna för beviljande av tillstånd till viss linjetrafik

jag hemställa om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få ställa följande fråga:

Vill herr statsrådet lämna kammaren en redogörelse för de principer som tillämpas i fråga om att bevilja tillstånd för linjetrafik av det slag som här redogjorts för?

Denna anhållan bordlades.

§ 17

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen och herrar vice talmän i riksdagens andra kammare samt de kammarens ledamöter, som blivit utsedda att jämte dem tillsätta kammarens kanslipersonal, den 13 januari 1959.

Sedan kammarens plenum denna dag avslutats, sammanträdde med herr talmannen och herrar vice talmän de ledamöter av kammaren, som blivit utsedda att jämte dem tillsätta kammarens kanslipersonal.

Därvid beslöts till en början, att kanslitjänstemännen vid innevarande riksdag skulle utgöras av en notarie, fyra förste stenografer, fjorton stenografer, en förste kanslist, fem kanslister, därav en tillika registrator och en kansliskrivare, samt två reservstenografer.

Herrar deputerade antogo till

notarie:

hovrättsarkivarien, jur. kand. Nils G. H. Liliequist;

förste stenografer:

f. d. tullkontrollören Agnar Michal, byråchefen, fil. kand. Hans A. Heimbürger, sekreteraren och ombudsmannen, jur. kand. Anders Norrman, samt jur. kand. Göte Fahlin;

stenografer:

redaktören C. O. Bertil Arborén, e. o. förste byråsekreteraren, jur. kand. Gustaf A. H. Titz, fru Signhild Elfner, Stig A. L. Ekermann, pol. mag. Lars A. Nilsson, Knut Nilson, Bengt E. Lundin, fil. mag. Bertil R. Palmquist, fil. kand. Hans A. Karlgren, fil. stud. Gunnar Ljusterdal, A. Göte Schenning, redaktören Rune Söderström, jur. kand. fru Majken Carlbom och fil. kand. Rolf Lindborg;

förste kanslist:

fru Ebba Ihrman;

kanslist tillika registrator:

kanslisten Curt C. C. Berggrén;

kanslister:

förste revisorn, jur. kand. Hans G. Ehrén, jur. kand. Pär Kettis och amanuensen, jur. kand. B. Rune L. Lindquist; samt

kanslist (kansliskrivare):

fru Eva Särnmark.

Med tillsättandet av reservstenografbefattningarna skulle anstå till dess en ledigbliven stenograf-tjänst i första kammaren tillsatts och, därest så skulle befinnas påkallat, stenografprov blivit anställda med sökande till reservstenografbefattningarna.

Även behandlingen av frågan om utseende av ersättare att vid förfall för sekreteraren bestrida sekreterargörömlåden inom kammaren m. m. skulle uppskjutas till ett senare sammanträde.

Kanslisten Pär Kettis hade på grund av tjänstgöring å utrikes ort anhållit om tjänstledighet från sin befattning hos kammaren under tiden från sessionens början och till och med den 31 mars 1959. Den begärda ledigheten beviljades, och förordnades skatteassistent-

ten jur. kand. Bertil Björnsson att under denna tid uppehålla Kettis kanslist-tjänst.

På särskild anmodan hade följande tjänstemän redan tidigare inträtt i tjänstgöring hos kammaren, nämligen den 2 januari förste kanslisten fru Ihrman och kanslisten Berggrén, den 7 januari kansliskrivaren fru Särnmark, den 9 januari kanslisten Ehrén, den 10 januari notarien Liliequist och steno-graferna Arborén och Titz, samt övriga här avsedda befattningshavare den 13 januari.

Det skulle åligga de antagna tjänstemännen att vid behov och i den mån så ske kunde utföra jämväl annan tjänstgöring hos riksdagen.

In fidem

Sune K. Johansson

§ 18

Till bordläggning anmälades riksdagens revisorers berättelse om den år 1958 av dem verkställda granskningen av riksbanken.

§ 19

Tillkännagavs, att följande Kungl. Maj:ts propositioner överlämnats till kammaren:

nr 3, med förslag till förordning om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning, m. m.,

nr 4, med förslag till lag om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken,

nr 5, med förslag till lag om ändrad lydelse av 53 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.,

nr 7, angående försäljning av vissa, allmänna arvsfonden tillfallna fastigheter,

nr 8, angående skattebefrielse för bidrag från s. k. länsstiftelser m. m.,

nr 9, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370),

nr 13, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa

fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.,

nr 15, angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan,

nr 16, angående fråga om befrielse från viss betalningsskyldighet till kronan,

nr 17, angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag,

nr 21, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 11 § 1 och 2 mom. förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom, och

nr 24, angående försäljning av vissa kronoegendomar, m. m.

Dessa propositioner bordlades.

§ 20

Anmälades följande till herr talman-
nen under sammanträdet avlämnade
motioner:

nr 2, av herr *Holmberg m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående ersättning för till statsverket in-
dragna brännvinsförsäljningsmedel,

nr 3, av herr *Gustafsson* i Borås *m. fl.*, om rätt till skatteavdrag för gåvor till humanitära m. fl. ändamål,

nr 4, av fröken *Karlsson m. fl.*, angående tullskyddet för asbestpackningar,

nr 5, av fru *Johansson* och herr *Zetterberg* i Stockholm, angående ändrad ordning för utträde ur svenska kyrkan, och

nr 6, av herrar *Rimmerfors* och *Svensson* i Ljungskile, likaledes angående ändrad ordning för utträde ur svenska kyrkan.

Dessa motioner bordlades.

§ 21

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökningar:

För deltagande i Europarådets församling anhålles om tjänstledighet från

riksdagsgöromålen under tiden 16—23 jan.

Stockholm i jan. 1959

Ingemar Andersson

Härmed anhålles om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 15 januari t. o. m. den 23 januari för deltagande i Europarådets arbete.

Stockholm den 14 jan. 1959

Tore Bengtsson

Andra kammarens kansli

För deltagande i Europarådets januarisession får jag anhålla om ledighet från riksdagsgöromålen från och med den 15 jan. till och med den 23 jan. 1959.

Walter Sundström

Till Riksdagens andra kammare

Härmed anhåller jag vördsamt om ledighet från riksdagsgöromålen den 15—22 jan. för deltagande i sammanträde med Europarådets rådgivande församling.

Stockholm den 13 jan. 1959

Gunnel Olsson

Kammaren biföll dessa ansökningar.

§ 22

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 10.26.

In fidem

Sune K. Johansson

Fredagen den 16 januari

Kl. 10.00

§ 1

Justerades protokollet för den 10 innevarande januari.

§ 2

Anställdes val av beslutat antal suppleanter för ledamöterna i de ständiga utskotten, nämligen 8 i utrikesutskottet, 19 i konstitutionsutskottet, 28 i statsutskottet, 19 i bevillningsutskottet, 18 i bankoutskottet, 17 i första lagutskottet, 19 i andra lagutskottet, 17 i tredje lagutskottet, 20 i jordbruksutskottet och 21 i allmänna beredningsutskottet.

Ordet lämnades därvid på begäran till

Herr **ANDRE VICE TALMANNEN**, som anförde:

Herr talman! För vart och ett av de val, som skall företagas vid detta ple-

num, ber jag att få avlämna en gemensam lista, vilken godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen. Varje lista upptar namn på så många personer, som det ifrågavarande valet avser.

Denna hemställan bifölls.

Sedan herr andre vice talmannen här efter avlämnat ifrågavarande tio listor, alla med partibeteckningen »Gemensam lista», och listorna blivit i ovan upptagen ordning av herr talmannen upplästa och av kammaren godkända, befunnos följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits å respektive listor, utsedda till suppleanter i

utrikesutskottet:

Renström-Ingénäs, fru
Åkerström

Heckscher
Svensson i Ljungskile
Kärlander
Wahlund
Andersson i Ryggestad
von Friesen.

Hjalmarson
Kellgren
Gustafsson i Kårby
Helén
Eliasson i Moholm.

konstitutionsutskottet:

Andersson i Linköping
Alemyr
Svenungsson
Hamrin
Hemmingsson
Wahlund
Adamsson
Sjöqvist, fru
Thunvall, fru
Gustafsson i Borås
Andersson i Billingsfors
Nilsson i Tvärålund
Lundkvist i Eskilstuna
Gansmoe
Lindahl
Anderson i Sundsvall
Hallén
Heckscher
Elmwall.

bevillningsutskottet:

Wiklund
Eriksson i Stockholm, fru
Nilsson i Bästekille
Christenson i Malmö
Engkvist
Larsson i Luttra
Asp
Darlin
Andersson i Essvik
Stenberg
Holmqvist, fru
Eriksson i Bäckmora
Forsberg
Stiernstedt
Kristenson i Göteborg
Rydén
Carlsson i Västerås
de Jonge
Antonsson.

statsutskottet:

Olsson, fröken
Blidfors
Cassel
Wedén
Almgren
Hansson i Skegrie
Andreasson
Karlsson, fröken
Mellqvist
Nihlfors
Lundqvist i Trollhättan
Hansson i Önnarp
Lewén-Eliasson, fru
Heckscher
Arvidson
Gustafsson i Skellefteå
Lassinantti
Bohman
Johansson i Norrköping
Larsson i Hedenäset
Sjövall, fru
Vinge, fröken
Gustafsson i Uddevalla

bankoutskottet:

Adamsson
Renström-Ingenäs, fru
Setterberg i Vilske-Kleva
Boija
Hagnell
Johnsson i Skoglösa
Bengtsson i Landskrona
Bengtsson i Göteborg
Carbell
Ågren
Ekström i Iggesund
Börjesson
Lindahl
Hamilton
Berglund
Gustafson i Göteborg
Nordgren
Bohman.

första lagutskottet:

Ekström i Björkvik
Jacobsson i Sala
Fröding
Gustafsson i Borås

Löfqvist, fru
Larsson i Norderön
Alemyr
Edlund
Bergegren, fröken
Larsson i Stockholm
Andersson i Storfors
Fälldin
Zetterberg i Stockholm
Lidman-Frostenson, fru
Haglund
Ågren
Kristensson, fru.

andra lagutskottet:

Bengtsson i Varberg
Sandell, fröken
Lothigius
Höjer, fröken
Johansson i Södertälje
Wahrendorff
Fredriksson
Wallerius-Gunne, fru
Eriksson i Ängelholm, fru
Rimmerfors
Sundelin
Gustavsson i Alvesta
Svensson, fru
Björkman
Svensson i Kungälv
Königson
Carlsson i Göteborg
Hamilton
Anderson i Sundsvall.

 tredje lagutskottet:

Bengtsson i Halmstad
Persson i Tandö
Stiernstedt
Nyberg
Nilsson i Östersund
Jansson i Benestad
Svenning
Wachtmeister
Ekström i Iggesund
Johansson i Öckerö
Lindström
Grebäck
Persson i Appuna
Bengtsson i Göteborg
Lindberg, fru

Rimås
Hedin.

jordbruksutskottet:

Lindskog, fru
Arweson
Eliasson i Moholm
Rimås
Jönsson
Svensson i Vä
Johanson i Västervik
Agerberg
Franzén
Nilsson i Lönsboda
Jäderberg, fru
Brandt i Sätilla
Lundmark
Nilsson i Bästekille
Persson i Tandö
Johansson i Öckerö
Carbell
Hedin
Johansson i Gränö
Åhman.

allmänna beredningsutskottet:

Thunvall, fru
Lundmark
Wallerius-Gunne, fru
Nihlfors
Lewén-Eliasson, fru
Börjesson
Gustafsson i Uddevalla
Svenungsson
Andersson i Storfors
Carlsson i Huskvarna
Haglund
Grebäck
Andersson i Billingsfors
Lothigius
Sundelin
Hamrin
Lindberg, fru
Setterberg i Vilske-Kleva
Lundkvist i Eskilstuna
Antonsson
Larsson i Stockholm.

§ 3

Företogs val av åtta suppleanter för
de av kammaren utsedda medlemmarna
av Nordiska rådet.

Herr andre vice talmannen avlämnade en av de utav kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen godkänd lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Andersson i Ryggestad
Thapper
Braconier
Helén
Mellqvist
Gustafsson i Kårby
Alemyr
Nihlfors.

Efter det denna lista av herr talman-
nen upplästs och av kammaren god-
känts, förklarades de å listan upptagna
personerna utsedda till suppleanter i
Nordiska rådet.

§ 4

Justerades protokollsutdrag angående
de i §§ 2 och 3 omnämnda valen.

§ 5

Vid nu skedd föredragning av Kungl.
Maj:ts å bordet vilande proposition nr
3, med förslag till förordning om för-
farande vid viss konsumtionsbeskatt-
ning, m. m., hänvisades densamma så-
vitt angick de under 1—5 upptagna för-
ordningsförslagen till bevillningsutskot-
tet samt beträffande den under 6 an-
givna lagen till konstitutionsutskottet.

Härefter föredrogs var efter annan
följande propositioner; och hänvisades
därvid

till behandling av lagutskott proposi-
tionen nr 4, med förslag till lag om änd-
rad lydelse av 17 kap. 12 § handels-
balken;

till bevillningsutskottet propositionen
nr 5, med förslag till lag om ändrad ly-
delse av 53 § 1 mom. kommunalskatte-
lagen den 28 september 1928 (nr 370),
m. m.;

till statsutskottet propositionen nr 7,
angående försäljning av vissa, allmänna
arvsfonden tillfallna fastigheter;

till bevillningsutskottet proposi-
tionerna:

nr 8, angående skattebefrielse för bi-
drag från s. k. länsstiftelser m. m., och
nr 9, med förslag till lag om ändring i
kommunalskattelagen den 28 september
1928 (nr 370);

till behandling av lagutskott proposi-
tionen nr 13, med förslag till lag angå-
ende fortsatt giltighet av lagen den 16
februari 1934 (nr 19) om fullgörande
i vissa fall av betalningsskyldighet i
förhållande till utlandet m. m.;

till jordbruksutskottet propositionen
nr 15, angående befrielse i vissa fall
från betalningsskyldighet till kronan;

till statsutskottet propositionerna:

nr 16, angående fråga om befrielse
från viss betalningsskyldighet till kro-
nan, och

nr 17, angående fortsatt disposition
av vissa äldre anslag;

till behandling av lagutskott proposi-
tionen nr 21, med förslag till förord-
ning om ändrad lydelse av 11 § 1 och 2
mom. förordningen den 22 juni 1934
(nr 320) angående grunder för förvalt-
ningen av viss kronoegendom; och

till jordbruksutskottet propositionen
nr 24, angående försäljning av vissa
kronoegendomar, m. m.

§ 6

Föredrogs var för sig följande på
bordet liggande motioner. Därvid hän-
visades

till statsutskottet motionen nr 2;

till bevillningsutskottet motionerna
nr 3 och 4; samt

till behandling av lagutskott motio-
nerna nr 5 och 6.

§ 7

Föredrogs och hänvisades till banko-
utskottet riksdagens revisorers berättel-
se om den år 1958 av dem verkställda
granskningen av riksbanken.

Interpellation ang. åtgärder till tryggnad av fritids- och sommarstugeverksamheten

§ 8

Föredrogs den av herr *Eriksson* i Bäckmora vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet angående utformningen av arkitekttaxorna i fråga om exempelvis skol- och undervisningslokaler.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 9

Föredrogs den av herr *Nelander* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående eventuell skärpning av bestämmelserna om försäljning av pyrotekniska artiklar.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 10

Föredrogs den av fröken *Karlsson* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående principerna för beviljande av tillstånd till viss linjetrafik.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 11

På förslag av herr talmannen beslöt kammaren, att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och nr 2 skulle uppföras sist å föredragningslistan för kammarens nästkommande sammanträde.

§ 12

Interpellation ang. åtgärder till tryggnad av fritids- och sommarstugeverksamheten

Ordet lämnades på begäran till

Herr **LUNDBERG** (s), som anförde:
Herr talman! Genom en vidsynt so-

ciallagstiftning och förbättrade ekonomiska förhållanden har förutsättningar skapats för nya folkgrupper att kunna skydda sig mot en för hastig fysisk och psykisk förslitning och få tillgång till rekreation. Den lagstadgade semestern och förkortade arbetstiden gör det möjligt för familjer och enskilda att under fritid byta miljö, och detta har bl. a. medfört att efterfrågan på sommarstugor och tomtmark fått ökad aktualitet.

Tyvärr är sociallagstiftningen på detta område direkt beroende av hur vår jord- och vattenlagstiftning är utformad. Den senare har icke anpassats till samhällsutvecklingen, och sker icke en snar och radikal förändring av densamma kan sociallagstiftningens syften spolieras. Det är anmärkningsvärt, att vinningslystnad och spekulationsintressen har fritt spelrum under former som kan äventyra fritidsfolkets rekreation och ekonomi. En del äldre talar med indignation om ungdomens bristande respekt för andras egendom — speciellt då med tanke på bilstöld — men glömmar att många av dem själva tar miljoner och åter miljoner från ekonomiskt svaga medmänniskor och hindrar och försvårar dessas rekreativmöjligheter. Detta sker ofta under former som tangerar utpressning och inför vilka ungdomens brottsbeteende kan förefalla bagatellartat.

En del större bolag och jordägare samt speciella jobbarbolag i sommarstugedomter har bedrivit en systematisk tomt- och arrendepolitik genom vilken sommarstugeägare med ofri grund praktiskt taget blivit rättslösa. Exempel på detta kan anföras från hela vårt land.

Ett bolag, som vid sitt jubileum uppgavs äga 43 kvadratmil markområden, uppträdde helt nyligen och gjorde anspråk på äganderätt till en mindre skärgårdsholme — ca 100 meter i diameter — på vilken en gammal stugbod fanns. Stugboden hade köpts av en arbetare för rekreation och avkoppling av en ägare, vilken själv tillsammans med för-

Interpellation ang. åtgärder till tryggande av fritids- och sommarstugeverksamheten

fäder nyttjat holmen och stugboden i ca 150 år. Holmen hade fått namn efter det hantverk som även gått i arv inom släkten. Bolaget krävde att stugboden omedelbart skulle rivas och holmen utrymmas. Dessa skärgårdsholmar och skär räknas till s. k. »ödeskår», som fiskare, arbetare och andra fritt fått disponera för fiskebodan och övernattningsplatser, och kan inte tillhöra vare sig enskilda eller bolag. Detta hindrar inte mäktiga bolagstjänstemän, som representerar ägare av 43 kvadratmil av Sveriges jord, att bryskt och hänsynslöst ockupera en liten skärgårdsholme på några få kvadratmeter och hota att vräka en arbetare från den stugbod han köpt och från den lilla markbit han i hägn av gammal rätt nyttjat till rekreation. Denna omdömeslöshet hos ett mäktigt bolag visar, att omdömet icke står i rimlig proportion till ägandet. Hur detta lantmäterimässigt och juridiskt kan ske har väl sin förklaring i att vanliga medborgare icke synes ha någon som bevakar deras och samhällets rättigheter.

År 1948 arrenderade en yrkesarbetare en sommarstugedomt på 900 kvm till ett pris av 90 kr. per år, på vilken han uppförde en sommarstuga. Ägaren förbehöll sig rätten på ifrågavarande område till:

1. All växande skog och vindfällen; dock får ägaren ej borttaga någon skog i bostadens omedelbara närhet utan hyresgästens medgivande.

2. All jakt och fiske samt att för dess utövande beträda området.

3. Att alla grävningar, planteringar samt saneringar som utförts av hyresgästen av vad slag det vara må, vid kontraktets upphörande utan kostnad skall tillfalla markägaren. Dessutom förbinder sig hyresgästen att när det gäller det förhyrda området icke tillämpa den s. k. åborätten.

4. Att ej till området i fråga behöva bygga väg eller underhålla densamma.

5. Dessutom får detta kontrakt icke utan markägarens medgivande intecknas.

Sedan en sommarstuga har byggts på tomten, planeringen utförts, brunn grävt, väg byggts, etc., har arrendesumman tredubblats och utgör f. n. 270 kronor per år.

En del bolag och obskyra sommarstugebolag har liknande eller hårdare kontrakt och förfaranden gentemot sina arrendatorer. Dessa bolag nyttjar antingen egna marker eller också förvärvar de större markområden till ett lågt pris i spekulationssyfte. Genom att från början avdela små tomter, som de till relativt låga pris utarrenderar till mindre inkomsttagare, stimulerar de byggen och sanering. Sedan sommarstuga och sanering är klara uppsäges ofta arrendet med motiveringen att endera skall ägaren själv disponera området eller också skall det försäljas. I det senare fallet vidgas tomtområdet och sedan bjuds det ut till arrendatorn för 10 000 å 20 000 kronor eller mer, en summa som i många fall är oöverkomlig för småstugeägaren. Därigenom försättes sommarstugeägaren i ett hoppöst tvångsläge, som hänsynslöst utnyttjas av markägaren. Trots detta förordar lantmäteristyrelsen hos Kungl. Maj:t, att sommarstugebolag får förvärva stora markområden.

Av det anförda framgår, att ägare till sommarstugor på ofri tomt befinner sig i ett läge, som kräver snabba och effektiva åtgärder från samhällets sida för att skapa ett skydd mot en systematisk utplundring. Likaså är det nödvändigt, att lämpliga sommarstuge- och fritidsområden till billiga priser ställs till allmänhetens disposition.

För att komma till rätta med nuvarande och kommande sommarstugeägares problem krävs att Kungl. Maj:t under innevarande år förelägger riksdagen de lagar och förfallningsändringar, som kan göra det möjligt att på ett vetligt sätt komma till rätta med de anförda problemen. Lagstiftningen måste även ges en retroaktiv verkan.

Men det behövs även att det tages ett

Interpellation ang. åtgärder till trygghet av fritids- och sommarstugeverksamheten
 initiativ för att skapa effektiva fritidsnämnder, som ges makt och myndighet att komma till rätta med de olika fritidsproblemen. Detta är minst lika nödvändigt som att lantbruks- och arrendenämnder fått till uppgift att se till, att den sociala arrendelagen efterlevs på jordbrukets område.

I avvaktan på en mera slutgiltig lagstiftning måste man även se till, att det inte blir en stagnation inom sommarstugeverksamheten genom att markägare nekar att sälja eller utarrendera mark. Detta kan åstadkommas genom att Kungl. Maj:t föranstaltar om en snabbinventering av lämpliga mark- och sjöområden, som ägs av staten, kommuner, universitet, lantbruksnämnder etc. och som kan upplåtas till fritidsändamål. Dessa markområden skall reserveras och får icke säljas till spekulativ verksamhet, utan bör för en billig hyra eller arrende ställas till förfogande för fritids- och sommarstugeverksamhet. Stat och kommun bör även tillerkännas förköpsrätt, när enskilda utbjuder lämplig mark till försäljning. Bolag och större jordägare bör åläggas att utan kostnad ställa lämpliga fritidsområden till fritidsnämndernas bruk och disposition. Om denna inventering göres tillräckligt snabbt och fritidsbehoven skyddas för spekulativa intressen, bör den situationen icke behöva inträffa, att det blir brist på lämplig tomtmark eller fritidsområden.

Med hänvisning till det anförda anholder jag om andra kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få framställa följande frågor:

Har statsrådet uppmärksammat de sociala och ekonomiska svårigheter som sommarstugebyggare möter, när de gentemot en del markägare skall hävda sin rätt och skydda sig mot oskäligen arrendevillkor och tomtpriser? Om så är fallet, kan man då förvänta,

att riksdagen snarast möjligt kommer att föreläggas de förslag till lag- och

författningsändringar i jord- och vattenrätt, som erfordras för att komplettera sociallagstiftningen och säkra tillgången på lämplig mark samt skapa ett verkligt ekonomiskt skydd för fritids- och sommarstugeverksamhet,

att det göres en snabbinventering av tillgången på lämpliga mark- och vattenområden, som äges av stat, kommuner, universitet, lantbruksnämnder etc., och att denna mark icke får försälas utan reserveras för fritidsändamål,

att förtursrätt gives till stat och kommuner för inköp av lämpliga fritidsområden, när enskilda säljare utbjuder dem till försäljning, och

att det göres en utredning över huru och på vad sätt skär och holmar — s. k. ödeskär —, som förr icke tillhört vare sig enskild eller bolag utan nyttjats av allmänheten, kunnat överföras till enskild egendom; och att statsrådet vidtager sådana åtgärder som kan hindra förstöringen av gamla bruks- och godsarkiv med deras handlingar och dokument, samt att dessa arkiv göres tillgängliga för öppen och fri forskning?

Denna anhållan bordlades.

§ 13

Anmälde följande Kungl. Maj:ts till kammaren överlämnade propositioner:

nr 18, angående överlåtelse av vissa, kronan tillhöriga fastigheter, m. m.,

nr 19, med förslag till sjukhuslag m. m., och

nr 20, med förslag till lag om fortsatt giltighet av hembiträdeslagen den 30 juni 1944 (nr 461).

Dessa propositioner bordlades.

§ 14

Anmälde, att följande motioner under sammanträdet avlämnats till herr talmannen:

nr 7, av herr *Magnusson* i Tumhult m. fl., om ändrad lydelse av 11 § andra stycket kommunallagen,

nr 8, av herr *Fröding*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Häradsrätterna: Ersättningar till nämndemän,

nr 9, av herr *Fröding*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Tekniska hjälpmedel m. m. vid domstolsväsendet,

nr 10, av herrar *Rimmerfors* och *Larsson* i Stockholm, om en översyn av bestämmelserna för avlöning av arkivarbetare,

nr 11, av herr *Fröding m. fl.*, om ändrad lydelse av 4 kap. 1 § första stycket strafflagen,

nr 12, av herr *Fröding m. fl.*, om till-

lämpning av vissa bestämmelser i domsagostadgan å tjänstgöring som notarie vid rådhusrätt, och

nr 13, av herr *Elmwall m. fl.*, angående statsgaranti för långfristiga lån till jordbrukare, m. m.

Dessa motioner bordlades.

§ 15

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 10.20.

In fidem

Sune K. Johansson